

Positionspapper om cirkulär användning av mineralullsisolering

Här sammanfattas Swedisols synpunkter avseende cirkulär användning av mineralullsisolering.

VI STÖDJER DET POLITISKA RAMVERKET FÖR EN CIRKULÄR EKONOMI

Den Europeiska kommissionen (EU) antog handlingsplanen för en cirkulär ekonomi i mars 2020 som en central del i EU:s Gröna giv för hållbar tillväxt. I juni samma år antogs en svensk nationell strategi för omställningen till en cirkulär ekonomi.

Den byggda miljön kräver mycket stora mängder naturresurser och svarar för hälften av samhällets råvaruanvändning. Inom både EU och Sverige svarar byggsektorn för kring en tredjedel av genereringen av avfall.¹

Mineralullsindustrin i Europa och Sverige välkomnar de europeiska och svenska satsningarna på en cirkulär ekonomi och kommer verka för att driva på omställningen till ett system där **all sorterad mineralull återanvänds eller återvinns**, så klimatpåverkan liksom resurs- och energianvändningen per isolerad yta minskas ytterligare.

Målen för ökat återtag, återanvändning och återvinning av bygg- och rivningsavfall är centralt, inte minst kopplat till den renoveringsvåg som planeras för att minska energianvändningen inom EU. För att EU ska kunna nå sina klimatmål och bli klimatneutralt till år 2050 behöver tre fjärdedelar² av unionens närmare 260 miljoner byggnader³ minska sin energianvändning. Behovet av långlivade, robusta, passiva byggnadsintegrerade lösningar och av tilläggsisolering som minimerar behovet av uppvärmning och kylning kommer öka i både nyuppförda hus och befintliga byggnader.

MINERALULLSISOLERING I AVFALLSHIERARKIN

Minskad resursanvändning och minimerade avfallsmängder

Ett hållbart, framtidssäkert byggnadsbestånd har en god inomhusmiljö samtidigt som energi- och resursanvändningen under byggnadernas livslängd minimeras, liksom användningen av miljö- och hälsofarliga ämnen. Varje byggnads och byggdels livslängd behöver maximeras. Målet är att en byggdel ska hålla för återanvändning eller återvinning i flera på varandra följande livscyklar.

Minerallullsisolering är ett mycket stabilt och inert materialslag som behåller sina produkttegenskaper under hela byggnadens livstid. Det är också mycket brandsäkert, vilket ökar byggnadens robusthet och minskar skadorna om en brand uppstår. Minerallullsisolering är därmed väl lämpad att användas under lång tid, i byggnader med lång livslängd.

Återbruk och återvinning av mineralull

Tillvaratagande och fortsatt användning av mineralullsisolering efter rivning är centralt för att nå de nationella och europeiska cirkularitetsmålen.

¹ EU, [länk](#).

² Buildings Performance Institute Europe (2017) <https://www.bpie.eu/publication/97-of-buildings-in-the-eu-need-to-be-upgraded/>

³ EU (2020), [länk](#).

Mineralull är väl lämpat för återvinning. Återvinningspotentialen är stor, både för spill från byggprojekt och för sorterat, icke-kontaminerat rivningsavfall. Mineralullsindustrin jobbar för att öka återvinningsgraden för rivningsavfall så att ingen mineralullsisolering deponeras.

I vissa fall kan mineralullsisolering återbrukas.⁴ Det finns dock utmaningar av juridisk och ekonomisk karaktär kopplat till återbruk av mineralullsisolering, liksom andra byggprodukter.

Enligt dagens regelverk bär byggherren ansvar för de produkter som byggs in i en byggnad. Alla byggprodukter ska kvalitetssäkras och klassificeras. Enligt Byggproduktförordningen (CPR) behöver byggprodukter som ska återbrukas genomgå en teknisk kontroll och certifieras (CE märkas). Det behöver fastslås att materialen är väl lämpade för sin funktion så de kan erhålla en CE-märkning som anger termiska isoleringsförmåga, hållfasthet, akustisk prestanda, brandsäkerhet, slitage osv.

I samband med översynen av Byggproduktförordningen (CPR) diskuteras nu hur förutsättningarna för ökad cirkularitet kan främjas. I framtiden behöver ett tydligt regulativt ramverk fastslå hur egenskapskraven ska bestämmas, hur märkningen ska utdelas och vilken part som står som garant för den återanvända produktens prestanda.

Avfallshierarkin och deponering av avfall

Swedisol stödjer avfallshierarkins prioritering, enligt vilken deponering av avfall ska vara en sista utväg som i största möjliga mån undviks. Målet är att ingen mineralullsisolering ska gå på deponi.

Samtidigt bidrar de relativt låga priserna för deponering samt att deponeringssystemet är väl utbyggt till att det är svårt att konkurrera ekonomiskt med andra metoder för hantering av rivningsavfall.

Genom att exempelvis höja deponiskatterna för material med stor potential att bli sekundärråvara, skulle de ekonomiska incitamenten för återvinning och återanvändning öka.

Swedisol efterfrågar:

- Materialspecifika **mål**, inklusive mål för återvinning av mineralull, som sätts i samverkan med industrins aktörer.
- En rad **regelverk samverkar och behöver harmoniseras** för att få till stånd en effektiv modell för cirkulär materialanvändning av byggprodukter exempelvis Byggproduktförordningen (CPR), Förordningen för klassificering, märkning och förpackning av kemiska produkter (CLP), Avfallsdirektivet (WFD), Direktivet för avfallstransporter (WSD) och EUs Kemikaliestrategi för hållbarhet (CSS).
- På EU nivå försvåras utvecklingen av att europeiska länder har olika praxis för klassning av mineralullsavfall och olika modeller för samverkan mellan avfalls- och kemikalielagstiftningen. EUs avfallsdirektiv bör inkludera **tydliga definitioner** av återvunnen andel, återvinningsbarhet, sekundärt råmaterial och liknande uttryck. Det behöver utvecklas kvalitetssäkrade utvärderingssystem med kriterier för när rivningsmaterial klassificeras som avfall och när det klassificeras som en produkt (End of Waste criteria). Ett antal medlemsländer följer idag inte kravet på att meddela EU avvikelser från avfallslistan enligt Waste Framework Directive Art 7, list of waste §2 och §3, vilket ytterligare försvårar arbetet.
- **Harmonisera demonteringsförfaranden** för att försäkra att avfallet har den kvalitet och renhet som krävs för återvinning och återanvändning. Inkludering av harmoniserade, tydliga, enkla och

⁴ Forskningsinstitutet IVL Svenska Miljöinstitutet AB publicerade år 2021 en återbruksguide för byggnation som riktar sig till privatpersoner där mineralullsisolering ingår, se [länk](#).

effektiva riktlinjer för återvinning och hantering av mineralull från rivningsprojekt i EUs avfalls- och transportdirektiv (WFD och WSR) och utbildning av marknadens aktörer om dessa.

- Ökad **utbildning och kunskap** om rivning, demontering och källsortering är kritiska framgångsfaktorer för att maximera förutsättningarna för en effektiv cirkulär materialanvändning.
- Tillåt tillfälliga återvinningstillstånd och transporter för att stödja utveckling av **pilottester**.
- Ta fram ett regelverk för **certifierade och tillåtna återvinningsanläggningar** och en databas med sådana anläggningar.
- Befintliga **säkerhetskrav** för hantering, sortering, insamling och behandling av mineralullsavfall ska fortsätta gälla och efterlevas.
- **Skapa ekonomiska incitament** som stimulerar användning av **återvinningsbara produkter**.

Hör gärna av er om ni har frågor eller vill diskutera ståndpunkterna i detta positionspapper.

Veronica Koutny Sochman

Vd, Swedisol

Branschorganisationen för God Isolering

Swedisol är en branschorganisation för god isolering där medlemmarna är företag som marknadsför och säljer mineralullsisolering i Sverige. Swedisol arbetar för hållbart byggande och god isolering som ger effektivare energianvändning, säkrare byggnader och bidrar till bättre inomhusmiljö och hälsa. Mineralullsbranschen i Sverige omsätter ca 3,2 miljarder kronor.